

Dienos Klausimai

Pereitą savaitę Anglijos darbiečiai turėjo metinę konferenciją. Ten jie svarstė ne tik taktinį darbininkų, bet ir užsieninės politikos reikalus. U. S. aštrios kritikos susilaukė ne tik iš kraštutinių darbiečių, kuriems vadovauja Beven'as, bet ir nuosakiųjų darbiečių vadas, buvęs premjeras Clement Attlee, nesigailėjo aštrios kritikos U. S. adresu. Jis piktinasi, kad amerikiečiai remia vokiečius, atsisako pripažinti komunistinę Kiniją. Attlee pareiškė, kad Jungtinėse Tautose turėtų sėdėti ne Formozos generalisimo Chiang Kai-Shek'o režimo atstovai, bet komunistinės Kinijos. Attlee taipgi piktinasi, kad Indija yra išskirta iš politinės konferencijos Korėjos reikale. Jis taipgi šaiposi iš Amerikos, kad čia užsiimama "raganų gaudymu", tai yra kovojama su priešamerikoniška ir išdavikiška komunistų ir jų bendrakaivių veikla. Apgailėtina, kad darbiečių vadai, kurie neseniai stovėjo vyriausybės priešaky ir vėl gali paimti vairo ir savo rankas, pataikauja komunistams, kurie gražią dieną ir patiems britams gali išplėsti laisves ir nepriklausomybę.

U. S. armijos vadovybė atsisako priimti pasiūlymą, kad Amerikos kareivių, atsisakančių grįžti namo, motinoms vyktų Korėjon ir pasistengtų savo sūnus perkalbėti. Armijos autoritetai sako, kad tie užsikirtėliai dar turės progą ir laiko apsigalvoti ir pakeisti savo nusistatymą. Jeigu jie tų progų neišnaudos, jie bus paskelbti pasislėpusiais (AWOL), o paskui dezertyrais ir jeigu vėliau apsigalvotų grįžti, tai turės stoti į karo teismą ir atlikti nustatytą bausmę.

Spalių 1-ąją demokratų vadai Adlai E. Stevenson konferavo su prezidentu Eisenhower ir valstybės sekretorium Dulles. Esą, plačiausia diskusija idėja sudaryti su sovietine Rusija priešagresinį paktą politinėje jamos stumazinimui. Esą, abiejų partijų vadai šia idėja yra labai suinteresuoti. Bet ar iš šių šiaudų bus grūdų—parodys ateitis.

U. S. ir pietinė Korėja pasirašė savitarpines apsaugos sutartis. U. S. sekretorius Dulles dėl šios sutarties išsireiškė, kad kartus patyrimas parodė, kad silpnas agresyviai agresija, kad geriausias taikos ir saugumo laidas yra mūsų pajėgumas.

Rugsėjo 30-tą paskelbta, kad U. S. paskyrė \$385 milijonus dolerių prancūzams vedimui karo su komunistais Indokinijoje. Prancūzai traukia sustiprinimus iš Europos ir kitų kontinentų.

Rugsėjo 30-tą prezidentas Eisenhower paskyrė Californijos gubernatorių Earl Warren užimti vyriausio teismo pirmininko vietą. Net opozicijos vadai pripažįsta, kad parinkimas yra geras. Warren užėmė vietą spalio 8-tą.

SUŠNEKO APIE LIETUVĄ—RYTPŪSIUS

ISSPROGDINTAS TILŽES TILTAS IR SANDELIAI KLAIPĖDOJE

Klaipėdos krašto vokiečių laikraštis Memeler Dampfboot paskelbė savo bendradarbio iš Washingtono pranešimą, kuriame aprašoma pagyvėjusi Lietuvoje ir Klaipėdos krašte partizanų veikla.

Birželio 17 d. rytinėje Vokietijoje įvykęs prieš bolševikus sukilimas palikęs atgarsį taip pat Rytprūsijoje ir Lietuvoje. "M. D." skelbia, kad antibolševikiniai partizanai ten įvykdė visą eilę sabotažo aktų, ypač Panevėžio mieste. Tilžėje ir Ragainėje.

Partizanai išsprogdinę per Nemuną pastatytą Tilžės tiltą, kuris dabartiniame susisiekime yra labai svarbus. Šis tiltas, per pastaruosius 3 metus buvęs išsprogdintas jau net 4 kartus. Paskutinį kartą jį išsprogdinę du lietuviai iš Šakių, kuriems betgi nepavyko pasprukti. Nors mirties bausmė dabar Sov. Sąjungoje skelbiama oficialiai panaikinta, tačiau šiemis draisiems lietuviams ji vis tiek buvo pritaikyta: jie buvo prišūti prie kazokų dviejų arklių ir taip sudraskyti.

Birželio 17 d. po pietų buvęs smarkus sprogdinimas Smiltynėje prie Klaipėdos—čia buvęs išsprogdintas karo šaudmenų sandėlis, aprūpinęs jais bolševikų karo laivus visame Baltijos pajūryje. "M. D." rašo, kad taip pat buvę apnuodyta apie 100 žmonių, dalyvavusių bolševikinė laikraštis Memeler Dampfboot se vaišėse Iruties mieste.

Vokiečių paėgėlių ir lenkų emigrantų spaudoje vis gausėja žinių, kad ruošiamasi Rytprūsijoje nurašyti, nors Adenauer'is išrinkus vėl į valdžią, neabejojama, kad vokiečių revizionistinės tendencijos padidėjusios. Adenauer'is buvo išsitaręs apie dabar lenkų administruojamų sričių gražinimą vokiečiams arba jų bendrą su lenkais valdymą. Tačiau vokiečiai pabėgėliai griežtai stovi prieš tokį šių problemų išsprendimą: jie sakosi vėl norį "turėti kaip turėję senasias teises ir savo tėviškes" ir grįžti į laisvasias savo senasias žemes.

BARA ŽURNALISTUS

Žurnalistas Kazys Veržikas ilgą laiką tylėjęs, dabar pradeda reikštis "LL". Gana įdomūs jo apžvalginiai ir aktualiniai straipsniai. Ypač bara pačius žurnalistus, kad jie tokiose geros sąlygose neįsteigia nei skyriaus ir neparodo didesnės veiklos. Nors mūsų žurnalistų dauguma dirba fabrikuose, bet tobulintis ir įėjti plačiau netik į savo, o ir svetimą spaudą reikėtų. Dalis neįstojo net į Lietuvos žurnalistų Sąjungą.

Pasaulio Lietuvių Žinios

Veda BALYS BRAZDZIONIS

LIETUVA. Visoje Lietuvoje veikusiu 350 tūkstančių ūkių yra įjungti 2,656 stambūs kolchozai. Šiuo metu Lietuvoje retynybė nesukolchozintais ūkiais. Reikiama, bolševikai pristeigę dvarų ir pavergę laisvuosius ūkininkus, padarė juos baudžiauninkais.

Iš Lietuvos ir kitų Pabaltijos kraštų paskutiniu metu kariniai įrenginiai sustabdyti ir tolimo šaudymo ginklai perkelti toliau į Rusijos gilumą.

Lietuvos partizanai palaiko ryšius ir su kitų kraštų partizanais. Lenkijoje veikia apie 100,000 partizanų.

Lietuvos gyventojai stokuoja druskos, žibalo ir kitų reikmenų. Parduotuvės daug kur tuščios. Nepriklausomybės laikais krautuvės buvo užverstos visko, o dabar nieko nesą.

Lietuvos Tarybų respublikos prekybos ministerijai yra Kazinkos A. Mikutis. Kaip žinoma, rusai pasivadina lietuviškoms pavardėmis ir atstovauja lietuviams.

Šilutėje ir Z. Naumiesty bažnyčioje veikia, nors apkrautos dideliais mokesčiais, o Verduose bažnyčioje įrengtas javų sandėlis.

Lietuvoje labai blogas susisiekimas, žmonės turi laukti kelias dienas autobusų ar specialiai skirtų sunkvežimių.

Senuosius gyventojų radio aparatų rusai seniai jau atėmė, kad negalėtų jais klausyti užsienio. Krautuvėse esantieji labai brangūs ir žmonės bijosi pirkti. Jiems pagelbos ateina dar iš kitiems Lietuvai tarnautojai ir užkysius gali gauti iš rusų.

Spaudos pristatymas ir provincijoje labai blogas. Bet lietuvių nenori jos skaityti, ji brukama prievarta. Knygos taip pat sunkiai eina į kaimus, nes neturi iš ko pirkti.

Baltusio pjesė "Gieda gaideliai" vaidino net 44 Lenkijos teatruose. Komunistinė spauda nerado, kiek lietuviškų pjesių suvaidino Lietuvoje.

V. VOKIETIJA. Goetingeno universitete per 8 metus studijas baigė 9 lietuviai, kurie įsigijo daktaro laipsnį. Tiek pat yra išlaikę ir valstybinius egzaminus. Dabar Goetingeno universitete studijuojančių lietuvių nėra.

Iš Hanoverio į Veinheime, netoliese Vasario 16 gimnazijos, persikelia PLB Vokietijos Krašto Valdyba. Jos pirmininku yra veikusis inžinierius P. Zundė.

V. Vokietijoje dar yra like 21 lietuvių kunigas. Pamaldos laikomos 120 vietovėse.

SIBIRAS. Gauta žinių, kad Sibire žuvo taurus lietuvis Balys Giedra. Jis buvo išvežtas pirmosios okupacijos metu. Buvo gabus teisininkas ir Lietuvos karys savanoris.

Aleksandras Stulginskis, buvęs Lietuvos prezidentas ir vėliau sovietų išstremtas į Sibirą, esąs dar gyvas. Tryliką metų tokiam varge išbūti, tai reikia gerolinės sveikatos. Gaila, kad mūsų žmonės taip kentė Sibire ir mes nieko negalime jiems padėti. Jų kančios ir auksa verčia mus kaip galint kovoti dėl išlaisvinimo.

ANGLIJA. Britanijos Lietuvos'is jau perkirktytas ir "Europos Lietuvis". Jame telpa aktualiausias žinios iš tenai gyvenančių lietuvių veiklos ir apie jų vargus.

Žurnalistas Br. Daunoras išleido leidinį apie sovietų okupaciją šiuo metu. Žinias jam suteikė Renata Lipertaitė, kuri neseniai atbėgo iš Lietuvos.

— Londone lankėsi ministeris St. Lozoraitis ir dalyvavo ten su-ruoštoje Tautos šventėje. Šventę vedė veiklus DBLS Londono skyriaus pirmininkas Zdanavičius.

— Anglijoje gyveną solistai B. Povilavičius ir Liutkauskaitė dažnai pasirodo savo dainomis.

— Lietuvių Namuose vedėjos pareigas eina Liustikaitė. Namai verčiasi neblogai.

CILĖ. Paulius Stelingis baigė Santiagos universitetą Čilėje ir gavo visuotinės literatūros licencijato laipsnį. Jis dar ruošiasi ir doktoratui.

ITALIJA. Šv. Tėvas priėmė JAV kongresmaną Kersteną, Rudį ir Kizytę.

— Ministeris Lozoraitis dalyvavo Paryžiuje VLIKO ir diplomatų pasitarimuose.

ARGENTINA. Antaną Kuzinską, 1905 m. Vilniaus Seimo atstovą, Buenos Aires priemiestyje suvažinėjo traukinis. Jis jau turėjo 80 metų.

— Temperely lietuvių kolonijoje veikia "Aušros" choras, ved. Valantinavičius.

— Poetas J. Kėkštas išleidią poezijos rinktinę, vardu "Etapais". Argentinoje taip pat išleina ir "Literatūros Lankai". Jau pasirodė 2 numeriai.

— Pianistas A. Kuprevičius, po gausių koncertų JAV ir Kanadoje, laimingai grįžo į Argentiną.

KANADA. Hamilton apylinkėje, prie Kitchener, auto katastrofoje buvo sužeistas ir vėliau mirė lietuvis Juozas Rutkauskas. Ontario provincijoje žuvo lietuvių Zigmas Butkus ir Julius Vaitkevičius. Visi jauni vyrai.

BRAZILIJA. Mūsų žymus rašytojas ir poetas Petras Babickas dabar gyvena Brazilijoje ir neseniai atšventė 50 metų amžiaus sukaktį.

Pietų Amerikoje įvyko Argentinos, Brazilijos, Paragvajaus ir Urugvajaus katalikų studentų konferencija. Joje dalyvavo ir keletas lietuvių.

PRANCŪZIJA. Paryžiuje įvyksiamame Europinio Jaunimo suvažiavime dalyvavo ir lietuvių atstovai—A. Matukaitė, dr. Z. Brinkis ir Ceginskas.

— Dr. Ant. Maceina ruošia naują veikalą, vardu "Niekšybės paslaptis". Antra knyga išleista "Saulės Giesmė". Seniau jis parašė "Didysis Inkvizitorius".

DANIJA. Čia veikiantis PLB skyrius labai silpnas. Iš viso krašte esą su 128 lietuviu ir tie patys išsiblaškę, įvairiai įsikūrę ir kiti jau baigia nutautėti.

AUSTRALIJA. Didžiulė lietuvių dailininkų paroda buvo atidaryta ir įvertinta labai gražiai. 1-mą premiją gavo Zikaras. Dalyvauja 17 lietuvių su 73-mis darbais.

— Smuikininkas P. Matukas priimtas į Australijos BBC simfoninį orkestrą. Jis groja daf sezoninės operos orkestre ir neretai radijo programose.

— D. Nasvytytės išraiškos šoumimo.

kiu studiją aukštai vertina vietinis australų laikraštis "Labor News". Sokiai įneša į Australijos gyvenimą naują stilių.

JAV. New Yorke netrukus pasirodys Lietuvos Fronto politinis žurnalas "I Laisve".

— Lietuvos Laisvinimo Komiteto pirmininkas V. Sidzikauskas išvyko į Washingtoną dalyvauti egzilinių komitetų (kurių yra 10), pasitarime dėl apsigūnimo į bendrą darbą.

— Clevelande gyvenanti 13 metų lietuviutė Stasaitė pasveikino Anglijos karalienę, kuri atsakė su dėkingumu. Ši mergaitė priklauso pasaulio mergaičių klubui, pagarsino Lietuvos vardą.

— Po vasaros atostogų pasirodė spausdiniai "Aidai" ir "Eglutė". Žurnalai labai įdomūs. "Eglutė" gražiai iliustruoja dailininkas Osmolskis, redaguoja Pr. Naujokaitis.

— Mūsų gabusis šakmatininkas Tautvaiša vis plačiau garsėja po Ameriką, kur jis žaidimuose laimi pirmenybes ir jo laimėjimų grandinė jau didelė.

— I Ameriką yra atvykę suvirš 30,000 lietuvių tremtinių. BALF pirmininko dr. Končiaus pareiškimu, pagal naująjį įstatymą dar atvyks apie 4,000 iš Europos.

— Netrukus pasirodys Igno Vytenio suredaguota knyga, vardu "Lietuvos Žydų Tragedija", kurioj bus dokumentuotai aprašytas Lietuvos žydų likimas.

— Daiva Nauragyte, solisto Ipolito Nauragio dukte, gyv. Worcester, Mass., gyvai pasirodo savo kūryba netik mūsų spaudoje, bet ir angliškoje. Tai bręsta nauja poetė.

— Spalio mėn. 25 d. visoje Amerikoje ruošiamas Lietuvos Katalikų Diena. Katalikų Federacijos atsišaukime, kurį pasirašė žurnalistas S. Pieža ir kun. A. Juška, kviečiami visi lietuviu gausiai dalyvauti ir aukoti katalikiškam judėjimui lėšų.

— Čiurlionio "Ansambliš" išleido savo dainų plokšteles. Išrinko ir naują savo valdybą su pirmininku Jaunučiu Nasvyčiu priešaky. Kongreso atst. Sadlak įteikė garbės ženklą.

— Michigano lietuviu rengia si pagerbti Michigano gubernatorių Mennen Williams, kurs lietuviams yra daug nusipelnęs. Tikrai gražūs mostas, nes Lietuvis reikia gerų draugų. Šio amerikiečio pagerbimas įvyks De-troite, spalio 31 d.

— New York Times įsidėjo didelį Kipro Petrausko paveikslą ir apie jį aprašė. Šis gabus Lietuvos dainininkas seniau buvo kviečiamas į Metropolitan Opera.

Chicagoj, Brighton, Park, Lietuvos Vyčiai rugsėjo 27-tą minėjo 38 metų veiklos sukaktį.

— Rugsėjo 27-tą įvyko Chicago skautų subūvimas Dariaus ir Girėno svetainėje.

— Lietuvių Karių Sąjungos Ramovės skyrius Chicagoj rengia "Kario" vakarą spalio 10, 8 val. vakare. Skyriaus parengimo komisija, kurią sudaro P. Dirksas, p. Tyrulis ir p. Ozelis, deda pastangas, kad šis karštas spaudai paremti vakaras gražiai pavyktų. Visi Lietuvos kariai, jaunimas ir visuomenė ruošiasi jame gausingai dalyvauti.

— Praeitais metais Chicagoje didžiausias aukas BALFui yra skyręs inž. Rudis ir dr. G. Serfonis. BALFO apskrities valdyba sudaro kun. dr. Juška, P. Grybiene, K. Bružas, Daukus ir teis. Žilinskas. Sekmės naujai valdybai artimo pagelbos darbe.

— Spalio 4-tą Chicago Herald American talpina inž. Rudžio, kongresmano Kersteno, Kizytės ir dr. Conat paveikslą ir ilga straipsnį apie Lietuvos pavergimą. Faktais straipsnyje įrodoma, kaip gen. Raštikiui būnant Maskvoje Stalinas pasakė: Nutilkit ir pasirašykite. Gen. Raštikius buvo nutiestas mirti, bet jis pabėgo. Pasiskaitykit pavadinimą "Sell-out of a Nation". Labai gerai, kad tokie straipsniai randa vietos šiame dienraštyje.

Žinios iš Pavergtos Lietuvos

NEĮVYKDE SAVO PLANŲ

Vilniaus radijas perdavė pranešimą apie Sovietų Sąjungos valstybinio plano 1953 metų pirmojo pusmečio įvykdymą. Kaip ir visada, apyskaita paduota propagandine, žyminti kiek kurioje srityje viršyta nuostimčiai. Žinant sovietinę praktiką, tu nuostimčių tikrumu galima pagrįstai abejoti. Pagal jų pačių duomenis, krinta į akis stambiosios pramonės gamybos didėjimas, tuo tarpu to ūkio šakos, kurios skirtos gyventojų reikaliu tenkinimui, nepasizymi dideliais nuostimčiais. Šį kartą Sovietai savo plano vykdymo pranešime jau ir patys pripažįsta, kad "ne visose pramonės šakose įvykdytos plane numatytos užduoties atskiroms produkcijos rūšims gaminti. Netgi metalurgijos pramonės ministerija neįvykdė juodųjų metalų, valsuotų medžiagų, kai kurių rūšių gamybos užduoties; anglies pramonės ministerija valsavimui skirtos atskirų markių gamybos užduoties; naftos pramonės ministerija naftos produktų, kaikiurių rūšių gamybos plano; elektrinių ir elektros pramonės ministerija elektros įrengimų kai kurių rūšių plano; mašinių gamybos ministerija kalvystės, frizavimo, cheminių įrengimų atskirų rūšių ir kai kurių žemės ūkio mašinių gamybos plano; transporto mašinų ir sunkiųjų mašinų gamybos ministerija kai kurių katilų, turbinų ir valsavimo įrengimo gamybos plano; statybinių medžiagų pramonės ministerija kai kurių medžiagų stogams dengti ir kanalizacijos vamzdžių gamybos plano, o miško ir popieriaus gamybos ministerija neįvykdė padarinės miško medžiagos išvežimo ir pjautos miško medžiagos bei pabėgių gamybos plano. Žemės ūkio srityje pripažįstama, kad "nepilnutiniai įvykdytos linų ir bulvių sėjos planinės užduotys". Taip pat ir "visuomeninių gyvulių ir paukščių skaičiaus augime taip pat atsilieka nuo užduočių". Susisiekiu srityje "atskiri geležinkeliai neįvykdė jiems nustatyto pakro-

vimo plano, o jūrų ir upių transporte "nepilnutiniai įvykdytas atskirų krovininių pervežimo planas". Ir statybos planą ministerijos per pirmąjį pusmetį nepilnai įvykdė. Būdingas ir prisipažinimas, kad "eilėje rajonų gyventojų paklausa kai kurioms prekėms patenkama dar nepilnutiniai".

NAUJI VALYMAI PABALTIJŲ

Wuppertalyje leidžiamas "General Anzeiger" praneša, kad Lietuvos Komunistų Partijos centro komitetas išleido reikalingus patvarkymus, jog politiniame darbe, taip pat valstybinių ir kultūrinių institucijų kontrole "būtų pašalintos konstantos stambios klaidos". Londono politiniai sluogsniai tose priemonėse, kurių buvo intansi Lietuvoje, praveda lygiagrete su įvykiais Ukrainoje. "Berliner Morgenpost" nurodo, kad papietikimas palietęs ypačiai Lietuvos komunistinės "ministerijų tarybos" narius. "Mannheimer Morgen" pastebi, kad okupuotos Lietuvos Komunistų Partijos vadovybei buvo prikišta, jog nukrypusi nuo "Lenino-Stalino politinės linijos".

Sveicaru "Basler Nachrichten" aiškina priežastis, kodėl per pradedusią Pabaltijų valymo bangą buvo nualinti Lietuvos kaimynų šlaunė dar netap seniai paskirtieji vidaus reikalų ministrai—Estijoje gen. V. Moskalenka ir Latvijoje gen. N. Kovalčukas. Pirmąjį pakeitė ligi tol politiniame gyvenime nieku nepasizymėjęs estu komunistas Michailas Krasmanas, o antrąjį—latviu komunistų vadas Janis Zujanis. Dienraštis daro išvadą, kad šie pakeitimai buvo padaryti vykdančios Berijos patvarkymus, kuriais iš naujo patikrinamos SSSR saugumo priemonės. Tačiau neatrodo, kad Pabaltijo kraštuose politika būtų švelinama. Jie ir toliau bus intensyviai rusinami. Kovojantieji su tuo, jų tarpe ir lietuviu, deportuojami į Rusijos gilumą.

Elta

BALTŲ CENTRO TARYBOS POSEDIS

Rugpjūčio mėn. 14 d. Augustdorfe įvyko Baltų Centro Tarybos posėdis. Posėdyje dalyvavo Latvijos Centro Komiteto pirmininkas V. Janums ir narys J. Ozolinis, Estu Centro Komiteto pirmininkas H. Stockeby ir PLB Vokietijos Krašto Valdybos pirmininkas Pr. Zundė.

Posėdžiui pirmininkavęs p. H. Stockeby pranešė, kad Vokietijos parlamento nario dr. Pfeiderer pastanga dėka Vokietijos vyriausybė yra numachiusi skirti 100,000 DM. tremtinių kultūriniam reikalams. Tiesa, ar tie pinigai bus kada išmokėti, yra dar labai abejotina, nes atostoma sąlyga, kad ir kiti Europos kraštai skirtų atitinkamas subsidijas.

Pr. Zundė painformavo apie Tremtinių Centro Sąjungos veiklą. Mirus sąjungos generaliniam sekretoriui, p. Blensky, tariama si dėl naujo kandidato tam postui. Kadangi p. Blensky buvo lenkų Centro Komiteto išstatytas kandidatas, nutarta pasiūlyti ir Gabor Lenkų Centro Komitetui duoti toms pareigoms žmogų. Jei lenkai tinkamo kandidato nepristatytų, tikriausiai Sąjungai būtų priimtinas ir pabaltietis.

Sąjunga neseniai yra įteikusi vokiečių vyriausybei plātų memorandumą dėl kompensacijos nukentėjusiems nuo nacių režimo.

Baltų Centro Taryba, atsvarsciusi Baltų Spaudos Biuro veiklą, nutarė ir toliau subsidijuoti biuletenio vokiečių kalba—"Baltische Korrespondenz"—leidimą. BLBVKVI

TEGERANAS, Iranas.—Spalių 5-tą Irano vyriausybė paskelbė mirties bausmę visiems, kas mėgintų atgauti komunistų partiją. Nuversto Mossadegho režimo laikais komunistai keldavo kruvinas riaušes ir žudynes.

GRAND HAVEN, Mich.—Spalių 5-tą šaldytuve užtroško 4 metų amžiaus Pamela Fishner. Panašiu būdu šiais metais Jungtinėse Amerikos Valstybėse iš viso mirė 14-ka vaikų.

NEW YORK.—Spalių 5-tą pasibaigė beisbolo rungtynės už pirmenybę. Laimėjo New York Yankees. Tai yra jų penktas iš eilės čempionato laimėjimas.

LOS ANGELES, Cal.—Spalių 5-tą automobilias nelaimė žuvo Mrs. Helen Virginia Lec, jos 4 metų amžiaus sūnus ir 5 kaimynų vaikai.

MANDŽŪRIJA. Šiame krašte tėra vienas kitas lietuvis, kurie buvo atvykę įvairiais reikalais ir apsigyveno. Charbine gyvena D. Baukis, kuris prašo pagelbos.

LIETUVIŲ R. K. SUSIVIENIJIMO AMERIKOJE OFICIALUS ORGANAS GARSAS

Išleina ketvirtadieniais Redaguoja MATAS ZUJUS

PRENUMERATOS KAINA:

Jung. Am. Valst. metams \$2.00, pusei metų \$1.00; užsienio metams \$3.00 Skelbimų kainos sulig pareikalavimu

LITHUANIAN R. CATH. ALLIANCE OF AMERICA OFFICIAL PUBLICATION "GARSAS"

Published every Thursday by the Lithuanian R. C. Alliance of America

"GARSAS"

73 East South Street (P. O. Box 32), Wilkes-Barre, Pa. PHONE: Wilkes-Barre 3-4711

U. S. IR ISPANIJOS SUTARTIS

Po ilgų pasitarimų, U. S. ir Ispanija pasirašė sutartį, kuria remiantis U. S. Ispanijos teritorijoje gauna oro ir vandens jėgoms bazes, o Ispanija gaus \$226,000,000.00 militariniams ir ekonominiams reikalams.

Kaip einant deryboms, taip ir padarius sutartį daugelis snairiai žiūrėjo į visą šį reikalą. Daug kas prikašioja, kad antrojo pasaulinio karo laiku diktatoriaus Franko vyriausybė simpatizavo naciams ir fašistams ir kenkė alijantams. Deje, politika yra keistas dalykas ir ji tam tikromis aplinkybėmis suveda į bloką kraštutiniausius elementus. Pavyzdin, antrojo pasaulinio karo laiku vakariečiai turėjo sudarę vieną frontą su Sovietine Rusija, kuri turėjo pačią šlykščiausią pasaulyje totalitarinę diktatūrą. Buvęs karo laikų taktininkas yra sutęsęs visus kilniuosius principus paskelbtus karo metu, ypatingai kas liečia sugražinimą tautos teritorijų, laisvių ir nepriklausomybės. Ir po šiai dienai sovietinė Rusija yra pikčiausiu pašinu panagėse visoms laisvė mylinčioms tautoms ir tik vienas Dievas težino, kuo užsibaigęs santykiai su buvusiu taktininku. Jugoslavijos diktatoriaus Tito, nors atsimeję nuo Kremliaus ir Kominformo, vienok jis neatsizada komunizmo. Vis dėlto U. S. ir kiti vakariečiai palaiko santykius ir net finansiniai remia Tuto vyriausybę.

Kremliui siekiant užkariauti ir uždominuoti visą pasaulį, Ispanija yra tvirtas taktininkas. Jos teritorija strateginiu atžvilgiu yra labai patogi ir karo atveju U. S. ir kiti vakariečiai turėtų puikią poziciją.

Nežiūrint visų priekaištų ir kritikų, vienas dalykas yra aiškūs—diktatoriškai valdoma Ispanija nepadarys tokios kiauialystės kokia iškrėtė alijantams ir visam laisvė mylinčiam pasauliui komunistinis Kremliaus režimas.

SOVIETAI TURĖS PASITRAUKTI IŠ PAVERTGŲ KRAŠTŲ

Jau buvome pranešę apie lietuvių socialdemokratų atstovų inž. Vilčinsko dalyvavimą Socialinio Internacinalo Kongrese Stockholme ir to kongreso priimtą rezoliuciją, kurioje—pirmą kartą Socialinio Internacinalo istorijoje po karo—reikalaujama, kad Sovietai atsitrauktų iš Lietuvos ir kitų Pabaltijo kraštų. Dabar, gavę tekstą inž. Vilčinsko per Amerikos Baisa iš Stockholmo pasakytos kalbos ir pavergtą kraštą, tą kalbą čia ir dedame kaip būdingą dokumentą, rodantį, kad laisvojo pasaulio lietuvių, nepaisant partinių susiskirstymų, kalba ir pavergtą kraštą vieną kalbą ir vieną siejosi tėvynės laisvinimo uždaviniais. LSDP delegato inž. Vilčinsko kalba buvo tokio turinio: Mieli Tautiečiai! Man yra be galo malonu, kad atvykęs į Stockholmą, į Švedijos sostinę, dalyvauti Vid. ir Rytų Europos Socialistų Unijos Konferencijoje ir Socialistų Internacinalo Kongrese, galiu pasveikinti jus, mieli broliai ir sesės tėvynėje, Lietuvos Socialdemokratų Partijos vardu.

Į Socialistų Internacinalo Kongresą atvyko atstovai iš viso laisvojo pasaulio. Kongreso dienotvarkėje yra daug svarbių politinių ir ekonominių klausimų. Ne paskutinėje vietoje yra ir Europos klausimai. Lietuvių ir kitų Pabaltijo kraštų atstovai įvairiomis progomis nušviečia padėtį ju pavergtose tėvynėse ir prisideda prie diskusijų, kuriose svarstoma, kokių būdu padaryti galę terori ir apgaulei, kurių pagalba okupantas laiko pagrobęs mūsų kraštus. Visiems mums rūpi Lietuvos ir kitų pavergtų kraštų išlaisvinimas, nes gerai suprantame, kad darbininkai visuose rytų Europos kraštuose neša panašią naštą, kaip susireikavę Rytų Berlyno ar Čekoslovakijos darbininkai. Sovietų kolonistai išnaudoja ir lietuvius ir kitus, kiek tik gali. Visur yra nepakeliamos darbo

MŪSŲ POLITINIAI SAJŪDŽIAI LAISVINIMO TALKOJE

VLIKo Vykdomosios Tarybos Informacijos Taryba, norėdama painformuoti apie mūsų politinių partijų ir kovos sąjūdžių veiklą bei jų indėlį Lietuvos laisvinimo darbe, per jų atstovus, VLIKe kreipėsi į jų centrus, prašydamas suteikti reikalingų informacijų. Pirmasis atsakymas gautas per LKDP atstovą VLIKe M. Krupavičių iš L. Krikščionių Demokratų Partijos centro komiteto pirmininko Pr. Vainausko. Jame rašoma:

Atsakydamas į š. m. liepos 13 d. raštu man pateiktus klausimus: "Kaip veikia Jūsų partija, kur yra jos centras, kas sudaro jos vadovybę, kiek Liet. Krikščionių Demokratų Partija ir jos nariai yra aktyviai įsijungę į Lietuvos laisvinimo darbą, kiek palaikomi santykiai su tarptautiniais sąjūdžiais ar organizacijomis etc.", pranešu:

Kaip kiekviena kita Lietuvoje veikusi politinė partija, taip ir Lietuvių Krikščionių Demokratų Partija tremtyje negali išvystyti pilnos veiklos partine prasme, nes tokiame veiksime trūksta pagrindinių elementų—savos žemės, savos valstybės. Lietuvių Krikščionių Demokratų Partija, siekdama Lietuvos Respublikos suvereniumi teisiu atstatyti ir ruošdamasi darbei Nepriklausomoje Lietuvoje, tremties metu savo veiklą yra nukreipusi į kovą dėl Lietuvos išlaisvinimo ir į pastangas išlaikyti lietuviškąjį potencialą.

Patys aktyviai dalyvaujanti šiuo metu svarbiausiose darbo baruose, lietuvių krikščionys demokratų jungiasi su kitomis to paties tikslo siekiančiomis lietuviškomis organizacijomis. Lietuvių krikščionys demokratų yra ištikimi, jog Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas yra pati svarbiausioji, dar Lietuvoje sudaryta bendrinė lietuvių politinė organizacija, įgalinti veikti lietuvių tautos vardu šlapus geležinės uždangos, gali sėkmingiausiai Lietuvos laisvinimo kovą vykdyti, ir todėl tą Komitetą remia ir deda visas galimas pastangas jo veiklai stiprinti.

Lietuvių krikščionys demokratų, kad ir išblaškyti po visą pasaulį, yra jungiami bendrojo tikslo, o tas tikslas yra—LIETUVA IR LIETUVIŲ TAUTA, KRIKŠČIONYBĖ IR DEMOKRATYBĖ. Kaip priemonę šiam tikslui siekti, Lietuvių Krikščio-

lentus. Per tai peino ne tik darbininkija ar bendrovė, bet taip pat bendruomenė ir visa tauta. Amerikos darbdavių-darbininkijos taktinis santykiavimas turėtų būti garsinamas užsienyje, kai ten Amerikos darbininkijos vaizdas piešiamas labai klaidingai.

Common Council

BOSTON POST APIE LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJĄ

Plačiai skaitomas dienraštis Boston Post pastaruoju metu pradėjo daugiau dėmesio skirti Bostono lietuvių kultūriniam darbui Nuoširdaus bičiuliškumo lietuviams rodo to dienraščio bendradarbis p. James J. Canavan, o per jį ir Boston Post redakcija. Kultūros priede Boston Post Magazine jau buvo atspausdinti keli straipsniai apie kultūrinių lietuvių veiklą Bostone. Buvo gražiai paminėta p. Ivaškienė ir jos vadovaujama tautinių šokių grupė, vėliau poetas Bern. Brazdžionis, o dabar Lietuvių Enciklopedija. Visi straipsniai paprastai būna papuošti keliom fotografinėm nuotraukom. Savo straipsnyje Boston Post Magazine p. James J. Canavan, davęs nemažai objektyvios medžiagos apie Lietuvių Enciklopediją, su pažindines savo skaitytojus su L. E. vyr. redaktorium prof. V. Biržiška, leidėju J. Kapočium, redaktorium Pr. Čepėnu ir kt. tarp kita ko rašo: "Išleisti L. E. tomai lietuviams bus istorinis įvykis, bet tas faktas yra svarbus ir amerikiečiams jau vien todėl, kad lietuvių šiame krašte gali suredaguoti ir išleisti tokį savo mokslo veikalą." St. S.

POPIEŽIUS SMERKIA TARPTAUTINIUS NUSIKALTELIUS

Castel, Gandolfo, Italija.—Spalių 3-čią Popiežius Pijus XII pirmė 6-tojo Internacinalinio Kriminolinio Įstatymo Kongreso delegaciją. Savo kalboje Popiežius pasmerkė komunistų ir fašistų metodus ir pasisakė už tarptautinį baudmės kodą, kuris apimtų visus didžiuosius nusikaltimus, imantį paskelbimą karo agresingais sumetimais, masinius žudymus, rasinius žudymus, masines deportacijas, masinius merginų ir moterų išnaudojimus, medžiokles priverstinio darbams ir už kitus likvidacinius veiksmus praktikuojamus totalitarinėse valstybėse.

ENCIKLOPEDIJOS

PRENUMERATORIAI

Lietuvių Enciklopedijos prenumeratoriai yra jos leidėjai. Malonu atžymėti, kad L. E. vis daugiau ir daugiau prenumeruoja lietuvių kilmės amerikiečiai, kurie lietuviškai jau mažai tekalba. Atžymėtinas ir tas faktas, kad atsiranda lietuvių, kurie L. E. prenumeruoja po porą egzempliorių, skirdami juos savo vaikams. Ir tokių L. E. leidėjas Ka-počius jau turi gražų skaičių. St. S.

PANMUNJOM.—Spalių 1-ą Indijos kareiviai trėnėmėsi kareivių, atsisakančių grįžti į komunistinius kraštus, riaušius, du kareivius nukovė, penkis sužeidė. Keli indų kareiviai irgi sužeisti.

BERLYNAS.—Rugsėjo 29-tą nuo širdies atakos mirė vakarinio Berlyno majoras Ernst Reuter, 64 metų amžiaus. Vokiečiai jo asmeny neteko įžymaus vado.

LAPAI

Krinta lapai, kaip paukšteliai iškėstais sparnais, Lyg ieškodami dar vietos, kur nukrist: Palytėję vienas kitą suskamba liūdnei Ir vėl krinta nusigandę, netikri...

Lakūs, drąsūs ir išdidūs vasaros sapnai Vieni ant kito krinta kaipias po medžiu— Ir svajonių skristi, veržtis viesulo sparnais Nūn, po kojų žaliai čezant, negirdžiu...

J. Aistis

GINČAI LIETUVOS ATSTOVŲ SKYRIMO REIKALAI

IŠ VLIK'O PIRMININKO M. KRUPAVIČIAUS PASIKALBĖJIMO SU ELTOS ATSTOVU

Kokiais nuostatais vadovaujasi VLIKas santykiuose su diplomatais bendrai ir atstovų skyrimo klausime specialiai?

Santykiuose su diplomatais VLIKas laikosi tokių nuostatų:

1. Diplomatai pasilieka tokie, kokius juos laiko Lietuvos įstatymai ir papročiai. VLIKas pasilieka tokie, kokių ji laiko jo konstituciniai nuostatai ir sutartimai.

2. VLIKas veikia su diplomatais vieningai ir sutartinai. Jis jų nesubordinuoja.

3. Šefo klausimas yra diplomatinis šefo reikalas. Jie jam duoda turinį ir veidą. VLIKas šefo titulu susiinteresuos tik tada, kai jis panorės savo titulu paliesti VLIKo kompetencijas ir teises.

4. Užsienio Reikalų Taryba pasilieka VLIKo V. Taryboje. Būtu geriausia, jei jos valdytoju būtų ministras Lozoraitis.

Specialiai atstovų skyrimo reikalui Romos pasitarime buvo įteikti raštu min. Lozoraičiui šie VLIKo nusistatymai:

1. Svetimoms valstybėms atstovą sutaria VLIKas su min. Lozoraičiu, kaip Diplomatinės Tarybos šefu.

2. Sutartą atstovą VLIKo ir savo vardu pristato min. Lozoraitis, tai pažymėdamas reikiamuose raštuose, kuriuos pasirašo abu deleguotojai.

3. Pristatytas atstovą kalba VLIKo ir min. Lozoraičio vardu.

Ar nesutarta su min. Lozoraičiu atstovų skyrimo klausimu dėl formaliosios pusės, ar dėl esmės?

Nesutarta dėl esmės. Ministrui Lozoraičiui nepriimtinas joks susitarimas su VLIKu atstovų skyrimo reikalui. Romos pasitarime lygiai kaip kituose ligi šiol buvusiuose formalioji klausimo pusė visai nebuvo liečiama, nors VLIKo įteiktuose nuostatuose ji buvo pažymėta. Geriausia šį klausimą atvaizduos kad ir kelios Romos pasitarimų nuotraupos.

Zalkauskas: Kur nėra atstovo už jį parenka LDŠ ir VLIKas. Kandidatą VLIKui gali pristatyti ir šefas. Tuo būdu sutartas atstovas pristatomas svetimam valstybei.

Lozoraitis: ... VLIKas atstovo skyrimo dalyvauti negali. Tai būtų kondominijumas. Atstovus skiria tik šefas.

Zalkauskas: Bonai atstovas turi būti paskirtas ... Kokia procedūra ar forma bus paskirtas, netiek svarbu. Svarbu bendradarbiavimas ir jėgų suderinimas. Formą galime ir kitą surasti ... Pasitūlykit kitą būdą—svarstyti.

Lozoraitis: Tą formą surandau ... Ją priimkit. Atstovą pa-

skiriu aš ir visi nesusipratinimai atkris.

Zalkauskas: Kaip jį skiriat? Mums pristatot kandidatą ir gaudat mūsų aprobatą?

Lozoraitis: Joks VLIKo placet, jokia aprobat, jokia egzektvūra nereikalingi. Tartis galv tik su VLIKo Pirmininku, bet jo pritarimas ar patvirtinimas nereikalingas. Principas pasilieka, kaip buvęs—tai pasilieka tik diplomatinei tarnybai ...

Krupavičius: Tuo būdu Tams-ta pripažinti tik informavimą, ne kooperavimą?

Lozoraitis: Čia yra kooperavimas, nes pranešu. "Kodėl jūs kišatės į atstovų skyrimo darbą... Nėra precedentų, kad tautos atstovybė betarpiškai kištųsi į atstovų skyrimą."

Krupavičius: Yra ir dar nemažai. Paskutiniųjų dienų pavyzdys. JAV tautos atstovybės kišėsi į Eisetnhoweriu dėl atstovo skyrimo Maskvai. Mūsų seime rasime ne vieną tokį atsitikimą. Pirminis tik Maskvos atstovybė ...

Zalkauskas: Ar galima Bonai parašyti, kad atstovas skiriamas su VLIKo sutikimu?

Lozoraitis: Ne ... Krupavičius: Čia ir yra tvora, kuri mus skiria.

Lozoraitis: Jei jūs manote, kad mūsų bendradarbiavimas yra atstovų skyrimas, tai ta tvora mus ir skirs.

Paskutinę pasitarimų dieną ministras Lozoraitis dar kartą pareiškė ... "Nematav reikalo ir prie diplomatinio ryšininko skyrimo prileisti VLIKą."

Iš viso to aišku, kad ministrui Lozoraičiui prie atstovų skyrimo VLIKas nepriimtinas iš esmės.

Ar galimas bendradarbiavimas su diplomatais nesutarus atstovų skyrimo klausimu?

Su diplomatais ligi šiol ir to klausimo neišsprendus buvo artimai bendradarbiaujama. Diplomatai neatsisakė įteikti VLIKo memorandumų tais atvejais, kur jie diplomatų turi būti įteikiami. VLIKas iš savo pusės teikė pagalbą diplomatams, kur ji buvo reikalinga, ar kur prašoma. Tiesioginiame Lietuvos vadavimo darbe mes su diplomatais esame vieningi ir dirbame sutartinai. Galime bendradarbiauti ir su ministru Lozoraičiu. Bet tos bendradarbiavimo sritys bus tokios rūšies, kuriose darbą galėtų atlikti pats VLIKas. Elta

WASHINGTONAS.—Spalių 1-ą prezidentas pritaikė Taft-Hartley įstatymą sustabdyti rytinių pakraščių uostų darbininkų (Longshoremen) streiką. Darbidau ... Ją priimkit. Atstovą pa-

KUNIGAİKŠČIŲ TĖVNEI

Tavo laisvės kovotojus šaudė ir korė, Ir kalėjimuos pūdė ir Sibiran tremė. Už Tave galvas guldė kariai savanoriai, Išibriovėlius savo krūtinėm atrėmė.

Ir klaiki vergija, ir tie šimtmečiai nykūs, Nepalaužė Tavęs, Kunigaikščių Tėvyne. Laisvės aušrą kautyinių ugnų pasitikus, Į gerovę, į šviestą sau kelią praskynei.

Bet štai vėl Tavo veidas krauju aprasojęs, Vėl voros vergų tyliai žengia į mirtį. O išdidūs valdovai sėtoniško rojus Triumfuoją, gyvybės šaknis Tau pakirtę.

Bet miškų glūdumoj budi Tavo sargybos ... Ir tik jų šventas kraujas nūnai pranašauja: — Kils iš sielvarto miestai, artojų sodybos, Ir su pergale neš Tau gyvenimą naują.

O ką mes Tau parnešim, ką duosim, sugrižę Iš kraštų svetimų į gimtuosius pagonus? Ką sakys pakelėj pasitikę mus kryžiai Ir ta žemė, didvyrių kapais apsiklojus?

Džiaugsmo ašarom dulkes aitrias nusiplovė, Kuo paguosim Tave, iškankinta Tėvyne? Ar didžiuosimės vėl Kunigaikščių senove, Tavo kanciją tik žodžiais gražiais prisiminė

Juozas Mikštas

THE LITHUANIAN PRESS

The first Lithuanian book (a Protestant Catechism) was published in 1547. But the first Lithuanian journal did not appear until 1832, when a Protestant religious monthly, mainly devoted to tales of foreign missions, was published at Königsberg. The second Lithuanian newspaper "Keleivis" (The Traveller) appeared in Königsberg in 1849. It was subsidized by the Prussian Government and its chief purpose was to keep the Lithuanians of Lithuanian Minor (Prussian Lithuanian) loyal to the Protestant religion and to Prussia. This and other papers later published in Tilsit and Klaipėda (Memel) gained little popularity and lead no influence on the Lithuanian national movement.

The first independent Lithuanian newspaper appeared at Klaipėda in 1878. It was the "Lietuviška Ceitunga" (Lithuanian Gazette) and was published by a simple printer named Sernius. It became very popular among the Prussian Lithuanians and when, for various reasons, Sernius was obliged to give it over to the "Memeler Dampfboot" (for purposes of Germanization), Prussian Lithuanian intellectuals immediately issued a new newspaper at Tilsit "Naujas Keleivis" (The New Traveller). This was the first paper to be published in Lithuania Minor with Latin instead of Gothic characters.

In Lithuanian Major (Russian Lithuania), thanks to Russian oppressive measures, it was impossible to establish a single newspaper until the 20th century. In 1856 a group of Lithuanian intellectuals attempted to issue a weekly paper called "Aitvaras", but the Russian authorities would not permit it. After the uprising of 1863, all printing (even prayer books) in Lithuania in Latin characters was forbidden. The Lithuanians could use Russian characters or go without books and newspaper in their own language. The Russians were certain thus to promote the Russification of Lithuania. But this barbarous measure only roused the deep indignation of the people: they refused to have anything to do with the books in Russian characters which the Russians published for their benefit and avidly read the Lithuanian books which were smuggled into the country from abroad.

Finally, in 1883, at Tilsit (East Prussia) Dr. Jonas Basanavičius (the Lithuanian "Patriarch" who to the day of his death, February 16th 1927, "kept guard" in the ancient Lithuanian capital, Vilnius, in spite of the Polish occupation) began to publish the first newspaper, destined mainly for the Lithuanians of Greater

Lithuania. This newspaper "Ausra" (Dawn) opened a new era in the Lithuanian national movement. It called on the people to cherish their nationality and their mother tongue, to struggle for their own schools, for a chance to develop their national culture. It was like a clarion call to the imprisoned soul of Lithuania, and set the best forces of the nation to bottling for the national ideals. The newspaper showed the terrible wrong which the nation suffered through the ban on its press. It tried to be courteous to the Russian Government, but even so, many a Lithuanian suffered cruelly from the Russian gendarmes for reading it.

"The Ausra" was smuggled into the country and distributed with the greatest secrecy. There were special centres along the German border to which the "book-carriers", for the greater part simple peasants, with the greatest danger, to themselves carried large bundles of Lithuanian books and newspapers and from which the books and papers were distributed throughout Lithuania. Many of these "book-carriers" were shot by the frontier guards and still more were caught and exiled to Siberia. But the danger did not frighten these devoted men and women: when one was killed or exiled, several took his place. During those days, every Lithuanian farmhouse had its secret hiding place for books. And in spite of the vigilance of the gendarmes, by far the greater part of these hiding places never were discovered, though even the children often knew where they were. The Lithuanian dramatist, Sophie Ciurlionienė, was written a poignant drama of this period in Lithuanian history, called "Aušros Sūnūs" (Sons of the Dawn) which no Lithuanian can see without emotion.

When "Ausra" stopped, a new journal "Šviesa" (Light) began to be issued in 1887, to be followed in 1889 by a third called "Varpas" (The Bell), edited by the great Lithuanian publicist and poet Dr. Vincas Kudirka (died 1899). The "Ausra" and the "Šviesa" were non-periodical while the "Varpas" was issued monthly. The "Varpas" dropped the courteous tones of the "Ausra", openly mocked the follies of the Russian regime and demanded that printing in Lithuanian should be allowed. Smaller papers followed in the wake of the "Varpas".

To the papers being published in Germany were soon added Lithuanian newspapers published in the United States of America (the first "Gazeta Lietuviška" appeared in New York in 1879) and England (the first paper "Vaidilutė" was published in 1899). And, in spite of the

over lurking shadow of prison and Siberia, all Lithuania read these papers and books and taught their children to read from them. The Russians achieved just the opposite of what they desired.

On May 7th, 1904 the ban was lifted from the Lithuanian press. From that memorable day, Lithuanian national culture made great strides forward. On December 10th 1904 the first Lithuanian daily newspaper "Vilniaus Žinios" (The Vilnius News) began to be published by a great Lithuanian patriot, the civil engineer, Petras Vileišis (d. 1926) in the ancient Lithuanian cultural centre Vilnius (Vilna). It was later followed by another daily "Viltis" (Hope). Other newspapers began to be published at Seinai, Kaunas and Riga. In 1914 Lithuania already had 22 periodicals, mainly weekly. In the same year 25 Lithuanian periodicals were being published in America, 15 in Lithuania Minor, 3 in Riga and one in Scotland.

The War gave a setback to the Lithuanian press as it did to all Lithuanian culture. But even during the War, the Lithuanian refugees in Russia managed to publish several papers, among them a daily. In Lithuania itself, during the first years of the German Military occupation, only one Lithuanian paper was published by the Germans themselves, the "Dabartis". But in 1917 the Vilnius Lithuanians succeeded in publishing a purely national paper, the "Lietuvos Aidas" (Lithuanian Echo) which later became the first official organ of the Government. A little later in the same year, other Lithuanian papers were allowed to be published in Vilnius and in Kaunas.

With the declaration of independence on February 16th 1918, a new life began for the Lithuanian press. Most of the pre-war periodicals were reissued and many new ones established. With the resumption of independent political life, the different tendencies of the people crystallized into definite political parties, each of which began to issue one or more party papers.

MYSTERIOUS DEATH OF 233 SOVIET GENERALS

"In the fight behind the walls of the Kremlin, the Red Army has emerged as one of the principals. This is a totally new phenomenon in Soviet politics. Stalin has always been afraid lest one of his generals might seize the power, and he defended himself against this by periodically decimating the ranks of generals.

"Disappearance of leaders of the Soviet armed forces was, in many cases, reported to the Moscow papers. The Russian expert of the Paris newspaper, Figaro, has now published a tabulation which shows that the Soviet newspapers reported the death of 233 Soviet generals or military commanders in comparable rank, between January 1946 and June 1953. Many other generals have been liquidated quietly, without mention in the Moscow papers. Two-thirds of the Soviet generals who have died under mysterious circumstances, were between the ages of 40 to 55, and eight of the 98 generals whose ages are listed were only between 40 and 45 years old. It is, indeed, difficult to believe that, in time of peace, quite so many generals should have died a natural death quite so young.

"The question arises: will the living Soviet generals average the dead? Whether they want to avenge them or not, whether they want to interfere in government now, or not, the forward thrust of the generals complicates the struggles in the Kremlin even further." VOA

No country has had a harder struggle nor been confronted with more powerful opposition in its long fight for freedom than has little Lithuania. Her struggle should be an inspiration to every country in the world.

Hon. J. Arthur Younger (California)

NOVEMBER 7-TH—UNKNOWN POLITICAL PRISONER DAY

We, former political prisoners of various nationalities and denominations, having experienced the tortures of prison, concentration camp and deportation under Hitlerism and Communism: Appeal to all free nations—to all their institutions, both religious and secular: to establish November 7th as the day of the Unknown Political Prisoner.

After the First World War, a cult of the unknown soldier was established by all free nations of the world. In the same spirit of humanity, we now wish to dedicate a special day to the memory of millions of known and unknown political prisoners, of many nationalities, who gave and are still giving their lives in defense of freedom and justice and democracy.

We believe this to be our moral duty to all our friends and brothers who died in the darkness of slavery and suffering, whose ashes are spread throughout Europe, from Dachau to Majdanek, whose bones are scattered over the plains and in the forests of Siberia from Archangelsk to Kolyma.

To their memory, this day of the Unknown Political Prisoner shall be dedicated.

To those who best know what it meant to pay the ultimate price for human freedom and justice, this day shall be dedicated.

Furthermore, November 7th will be a day to remember the living, a day dedicated to all our brothers and friends still suffocating in the climate of terror and oppression, suffering in totalitarian prisons and concentration camps all over the world. On that day, let us pause, in our own free lives, to feel with them. Let the news of this day break through the gates of their prisons and the barbed wire of their concentration camps. Let it become a light of hope and symbol of a better future.

Finally, we want this day to become a force to bind all those who fight for the ideals of freedom and justice, so well defended by those who have suffered or who now suffer. We want to express our will to fight for man's happiness and freedom, against all kind of discrimination and all racial intolerance. We want to declare to the world that this suffering—the suffering of the

Political Prisoner—was endured through his faith in better tomorrows; that human sacrifice is not in vain; that the Political Prisoner has consciously offered himself to help bring a bout the day of future freedom and happiness. November 7th was chosen to be the day of the Unknown Political Prisoner because it marks the anniversary of suppression of human freedom by Communist totalitarianism, because it marks the anniversary of a system which still imposes ruthless and brutal rule over millions of human beings.

On the 7th of November we want:

- 1. To pay homage to the memory of the Unknown Political Prisoner who gave his life for our Freedom;
2. To remember those who still suffer for their ideals and beliefs, for their love of the great human heritage of freedom and justice;
3. To awaken the conscience of all men everywhere, and induce them to fight terror and put an end to man's humiliation.

Free International Federation of Former Totalitarian Political Prisoners, New York

History records Lithuania's status as an independent nation as early as the 11th century. It also reveals the continuous and bloody struggles she has had to endure in order to exist, for she has been brutally attacked by aggressors throughout the centuries, and only her great faith in ultimate peace and freedom, has sustained her. Now, after suffering untold atrocities at the hands of Germany and Russia, she has been subjugated to Soviet rule.

The Lithuanians have our deep sympathy. We can only hope and pray that they will not feel themselves forsaken; that they will realize that the people of the United States and other free nations are joining with them in their petitions for freedom from the oppressor's yoke of slavery which has been placed upon them; that we are dedicated to the ideals of liberty and the brotherhood of man and hope for the day of universal peace.

Hon. Isidore Dollinger (New York)

The long and glorious history of the people of Lithuania is punctuated with many crises which have marked the continuing fight for freedom. A free Lithuania is today the goal of every son and daughter of Lithuania, as it was continued to be down through the centuries. That goal is shared with them now by the people of the United States and the entire free world.

Hon. Horace Seele-Brown, Jr. (Connecticut)

By their intense devotion to freedom, by their fearless resistance to oppression and by their courage and heroism, the Lithuanian people have renewed within themselves the righteous spirit of their cause, and by their example they have given the free world a new and refreshing sense of dedication to the cause for which free men of the world over have sacrificed so much.

Hon. Samuel N. Friedel (Maryland)

Lithuania's perseverance in her quest for freedom commands our sympathy and respect.

Hon. Frank Small, Jr. (Maryland)

None can fail to be moved by the tragic plight of Lithuania. I am proud of the stand that has been taken by the United States in failing to recognize Soviet domination over a small nation which has, during the course of its national history contributed greatly to the arts, culture, and sciences of our civilization.

The story of Lithuania's descent into slavery is a tragic one, but the story of the continuing struggle against Soviet mastery by patriots, both here and abroad, is a bright page in Liberty's book. Liberty and freedom may for the moment be in peril but I am confident that truth and decency will, in due course, strike off the bonds and lead Lithuania back to a full and dignified participation in the community of free nations.

Hon. Donald L. Jackson (California)

PRAMATYMAS

Tikiuosi, kad savo vardinėse būsi namuose? — Taip, bet pakeičiau butą. Dabar gyvenu aukščiau, pats virtinis skambintis. Atėjęs paspausk jį su alkūne. — Kodėl būtina su alkūne? — Juk negi ateisi tuščiomis rankomis?

[domiausia knyga spalių mėnesiui yra apie Marijos apsišėkėjimus 1917 m. Fatimoj

MARIJA KALBA PASAULIUI

Ši knyga išversta net į 7 kalbas. 264 psl., 18 paveikslų, kaina 2 doleriai. Užsakymus siųsti: FATIMOS KNYGA 122 Canton St., Stoughton, Mass.

"DIEVAS SU MUMIS"

MAZIESIEMS KATEKIZMAS

Anglų ir lietuvių kalbose

Anglų kalba parašė kun. Richard Felix, O.S.B. Lietuvių kalbon išvertė kun. dr. A. Deksnis. Išleido Šv. Kazimiero Seserys. 73 puslapiai, paveiksluotas.

Kaina 25c egzempliorius

Užsakant kreipkitės į:

"GARSO" ADMINISTRACIJA

P. O. Box 32 (73 E. South St.), Wilkes-Barre, Penna.

PAGERBTAS JONAS SPRAINAITIS

PATERSON, N. J.—Rugsėjo 20 d. parapijos salėje buvo surengta Jonui Sprainaičiui, vietos BALFO skyriaus, parapijos chorui bei Sv. Kazimiero dr-jos pirmininkui, LRKSA 65 kp. sekretoriui, ALTo patikėtiniui ir kitų organizacijų veikėjui bei Lietuvos Vyčių garbės nariui, jo 40 m. veiklos Amerikoje ir 60 m. amžiaus sukaktuvių proga, pagerbti vakariene.

I vakariene atsilankė apie 130 žmonių. Šį pagerbimą organizavo vietos tremtiniai, pasitelkę dar ir keletą jau čia gimusių bei seniau atvykusių lietuvių. Komitetui sekmingai vadovavo kun. Vyt. Demikis. Vakariene truko apie 5 val. ir žmonės nerodė jokio noro skirstytis. Sveikinimo kalbas pasakė, ar atitinkamus adresus perskaitė kleb. kun. J. Kinta, kun. V. Demikis, J. Yesolitis, V. Yustas, choro vicep. E. Miknienė, Sv. Kazimiero dr-jos vicep. B. Obelevičius, Tremtinių dr-jos pirm. St. Stanaitis, Vyčių vardu—D. Dutkutė, Vl. Stanaičio šeimos vardu—provizor. J. Sprainaitis, politinių kalinių vardu—J. Kaunas, be to dar kalbėjo A. Rugys, A. Masionis, J. Pašiukevičius. Laiškais ir telegramomis sveikino BALFo pirm. prof. kan. J. Končius, reikalų ved. P. Minkūnas, Lietuvos Vyčių New Jersey ir New Yorko apskritys ir k. Choras, vad. muz. Yusto, padainavo kelias dainas. Visų dalyvių vardu, Sv. Kazimiero dr-jos choro, Tremtinių dr-jos Vyčių ir Vt. Stanaičio šeimos ir tiktos vertingos dovanos. Vakarienei programai vadovavo J. Yesolitis ir A. Rugys. I visais kalbas atsakė jubiliatas J. Sprainaitis.

Minėjimas praėjo, kaip viena minutė. Buvo daug linksmų momentų, bet buvo ir ašarų. Visi neparašys, bet kai kas minėtina: BALFas pareiškė, kad J. Sprainaitis—veikliausias skyriaus pirmininkas, kleb. kun. Kinta pamiršo, kad be J. Sprainaičio didelės pagelbos, jam čia atvykus, būtų buvę tikrai daug sunkiau pradėti ganytojo darbą. V. Yustas tiesiog visiems priminė, kad salėje nėra žmogaus, kuriam J. Sprainaitis nebūtų kuo pagelbėjęs, o, anot. Masionio, jis nekarta ir įvairius mokesčius už nevieną sumoka.

O su tremtiniais, anot pirm. St. Stanaičio, J. Sprainaitis tiek suaugęs, kad, atrodo, lyg jis "dar vakar su mumis būtų buvęs D. P. stovykloje". Dėlto gal ir choras, ir BALFo skyrius jau sėdėdavo veik tik iš tremtinių.

Savo padėkoje ir jubiliatas tarp kita ko pareiškė: "Mes esame visi lietuviai ir dirbkime dėl Lietuvos ir lietuvių." Senesniuosis atėivius ragino labiau suprasti naujuosius ir per greit jų nesmerkti. "Jie augę kitokiame sąlygose, juos skyrė laikas ir didelis atstumas nuo mūsų, tat nesistebėkime, jei jie ir kitaip kartais elgiasi. Juk jūs vyčiai čia pat augo su jumis, o ar jie visada jums yra suprantami ir, ar visada jūs jais esate patenkinti?" klausė jis senuosius atėivius. Naujuosius atėivius jis ragino derinti savo veikimą su čia augusiais.

SANDPLATZ STOVYKLOJ prie Oldenburgo gyvena ir nedidelis lietuvių skaičius. Pusė 104 lietuvių bendruomenės narių gyvena privačiai. Veikia Matusauskaitės vedama Vargo Mokykla. Beveik visi nariai yra bedarbiai.

PLBVKVI

WEHNER LIETUVIŲ KOLONIJOJE

Wehner Lietuvių bendruomenėje yra apie 350 žmonių.

Šios apylinkės lietuvių labai susidomėję tolimesnis emigracijos galimybėmis, o ypač Vasario 16 Gimnazijos reikalais, nes nemaža šeimų turi šioje gimnazijoje savo vaikus. Šeimos susirūpinę vaikų likimu, keliant gimnaziją į tolimą vietovę.

Vaikų priežiūros Vasario 16 Gimnazijos klausimai keliami visose stovyklose. Ta priežiūra nušikundimū nėra, bet yra pagelbėjimai, kad mažesnio amžiaus vaikučiai būtų labiau prižiūrimi, ūpinamasi jų skalbiniais, rūbais ir pan.

Koloniijoje veikia tiek Vargo Mokykla, vadovaujama mokytojos Atienės, tiek vaikų darželis. Wehnerio koloniijoje veikia 8 lietuvių organizacijų skyriai, kurių pareigūnais yra net 40 kolonijos gyventojų. Koloniijoje veikia kooperatyvas, dabar perstvertaręs visuomeninės naudos linkme.

Koloniijai vadovauja Apylinkės Valdybos pirmininkas, p. Bartėška. Yra susirūpinimo dėl silpnos kultūrinės veiklos, nes tokioje didelėje koloniijoje nėra nei lietuviško choro, i kultūrius reikalus atėivius bus kreipiama daugiau dėmesio. Dirbančiųjų skaičius nedidelis ir jų didžioji dalis tik laikiniams darbams.

SANDPLATZ STOVYKLOJ

prie Oldenburgo gyvena ir nedidelis lietuvių skaičius. Pusė 104 lietuvių bendruomenės narių gyvena privačiai. Veikia Matusauskaitės vedama Vargo Mokykla. Beveik visi nariai yra bedarbiai.

SCENOS (TEATRO) VEIKALAI

(Parašyti kun. J. K. Miliauskas)

DAINŲ IR JUOKŲ JOMARKAS

Farsas viename akte. Vaidina septyni asmenys, pritariant vyrų chorui. Užima visą valandą suvaidinti. Kaina 40c; imant nemažiau kai 8 egzempliorius—25c.

KOMEDIJOS:

1. Ponas Tuzas ir Ponas Arbūzas. Suvaidinamas i penkias minutes. Vaidinime dalyvauja trys asmenys.

2. Abraomas ir Raulas. Suvaidinti užima septyniolika minučių.

3. Suprastas ir Jo Gengė. Veikalas atvaizduoja du skirtingi darbininkų tipai. Suvaidinti galima i dešimt minučių. Vaidina trys asmenys. Visos trys komedijos išspausdintos vienoj knygutėj. Kaina 35c; imant nemažiau kai 4 egzempliorius—25c.

AMERIKOS KAIMO MOKYKLA

Farsas viename akte. Tai veikalas pilnas puikiausių juokų, gyvų dainų ir netikėtų spousų. Vaidinimas užima visą valandą. Vaidintojų septyneta. Kaina 45c; imant nemažiau kai 8 egzempliorius—30 centų.

Kreipkitės į "GARSO" ADMINISTRACIJA 73 E. South St. (P. O. Box 32) Wilkes-Barre, Pa.

"GARSO" KNYGYNE

GALITE GAUTI ŠIAS KNYGAS

SVENTASIS RAŠTAS—NAUJASIS TESTAMENTAS. J. E. Arkiv. J. Skvirecko vertimas. NAUJASIS TESTAMENTAS apima visas keturių evangelijų knygas; Apaštalu Darbu aprašymą; laiskus Apaštalu; šv. Povilo, šv. Jokūbo, šv. Jono, šv. Judo ir gilijų ateinančių iš ano pasaulio dalykų Apreiškimą, surašytą apaštalo šv. Jono. Naujame Testamente yra surašyti Viešpaties Jėzus darbai ir stebūklai.

SVENTASIS RAŠTAS tai yra KNYGA knygu. Todėl patys užsisakykite jį ir užsakykite mūsų broliams, kurie yra karo andrų išblaškyti. Jie yra labai išsilgę lietuviškų knygu. Stipriais audeklo aparais \$3.00; popieriniais viršeliais—\$2.00.

SVENTŲJU GYVENIMAI—Skaitymai kiekvienai dienai. Knyga turi netoli 1000 puslapių, gausiai paveiksluota, puikiais, stipriais aparais su aukso kryžium ant viršaus. Kaina tik \$4.00.

LIEUVIŲ TAUTOS KELIAS. Parašė prof. M. Biržiška. Kaina (už abu tomus) \$6.00.

KAIP TAPTI AMERIKOS PILIEČIU? Tai yra labai naudinga knyguė, kuri daug padės tiems, kurie ruošiasi gauti Amerikos pilietybės antruosius popierius. Joje yra trumpai suglausti klausimai ir atsakymai anglų ir lietuvių kalbomis. Knyguė mažo formato. Gali moterys ją išdėsti i ridikuli (pocketbook). Didelės raidės, spauda aiški. Kaina 25 centai.

"VAI LĖKITE DAINOS"—Gražiausių Liaudies Dainų Rinkinys. Parašė kun. J. Dabrila. Papildyta rinkinį išleido kun. Pr. M. Juras. Knyga 288 puslapių, nedidelio formato. Telpa 233 gražiausios populiariskiausios liaudies dainos. Kaina 1 (vienas) doleris.

- JOBŲ DRAMA, prof. Ant. Maceinos.....\$2.00
DIDYSIS INKVIZITORIUS, prof. Ant. Maceinos.....2.00
SVENTIEJI AKMENYS (eilėraščiai), Fausto Kiršos.....2.00
MISIOS, Jeronimo Kačinskio.....1.50
SVENTASIS RAŠTAS, II tomas.....5.00
LIAUDIES DAINOS, IV, K. V. Banaičio.....2.00
100 LIAUDIES DAINŲ, K. V. Banaičio.....7.00

Užsisakant kreipkitės į

"GARSO" ADMINISTRACIJA

73 E. South Street (P. O. Box 32), Wilkes-Barre, Pa.

VIETINĖS ŽINIOS

WANAMIE ŠV. MARIJOS LIETUVIŲ PARAPIJOS ISTORIJA

Šio šimtmečio pradžioje, apylinkė, dabar vadinamoj. Wanamie (Newport Township) gyvenoma maža grupė lietuvių šeimų, panašiai kaip ir kitose Wyoming Klonio dalyse.

Pradžioje, neturint nuosavos bažnyčios, vietos lietuviai katalikai glaudėsi prie lenkų arčiau esamų bažnyčių. Wanamie lietuvių lankė Šv. Adalberto bažnyčia Glen Lyon, kiti Šv. Trejybės bažnyčia Nanticoke. Vienok vietos lietuviai tvirtai troško ir tikėjosi kurią dieną turėti nuosavą bažnyčią. Kaip ir kitų kaimyninių rajonų, Wanamie-Glen Lyon sekcijos lietuviai ėmėsi žygių savo troškimus įgyvendinti.

Pasidėkojant Antano Sukviečio ir kitų asmenų energingai iniciatyvai, judėjimas prasidėjo 1901 metų pradžioje.

Ištrauka iš pirmųjų Šv. Marijos parapijos rekordų parodo: "Birželio 23, 1901, Wanamie ir Glen Lyon lietuviai turėjo pirmą susirinkimą. Mykolas Abraitis buvo išrinktas pirmininku, o Vladas Mičiauskas sekretorium. Nutarta steigti bažnyčią pašvęstą Palaimintai Dievo Motinai, vardu Aušros Vartai". Šiuo tikslu jie nupirkė buvusią metodistų bažnyčią prie "New Road".

Ten pat buvo išrinkti šie viršininkai: Kazimieras Pėstininkas—pirmininku, Karolis Alvis—vice pirmininku, Vladas Mičiauskas—sekretorium, Antanas Sukvietis—izdininku, Vincas Matauskas, Juozas Bijūnas ir Antanas Franka—išdo globėjais.

Bažnyčios fondo kolektoariais išrinkti: Wanamie—Juozas Bijūnas, Vincas Matauskas, Martinas Sliuželis ir Matas Levulis; Glen Lyon—Mykolas Levulis ir Tamas Maselis.

Antanas Sukvietis ir Karolis Alvis buvo paskirti vykti pas vyskupą ir apsvaistyt naujos bažnyčios ir parapijos reikalus.

Sukėlus \$700.00, spalį 7, 1901, nupirkta metodistų bažnyčios pastatas ir dokumentas įteiktas J. E. vyskupui Hoban. Šis medinis pastatas talpino apie 180 asmenų. Čia buvo įrengtas laikinas altorius ir apie 1901 metų Kalėdas kun. J. Zilinskas, Plymouth Šv. Kazimiero parapijos klebonas, kuru buvo patarėjęs kuriant naują parapiją, atlaikė pirmąsias Mišias. Suprasdami, kad įrengimas katalikiškos bažnyčios iš 70 šeimų pareikalavo didelio pasiaukojimo, vietos lietuviai katalikai nepasigailėjo nei laiko nei pinigų įrengti zakristiją, prieangį ir bokštą.

1902 metais, kuomet kun. M. Plausinaitis pradėjo pavaduoti kun. J. Zilinską, kuris čia kiekvieną sekmadienį reguliariai atlaikydavo Mišias, bažnyčia buvo gan gerai įrengta. Vienok kun. M. Plausinaitis čia darbovosi tik kelis mėnesius, panašiai kaip ir kiti po jo sekę klebonai, kaip kun. V. Matulaitis ir kun. J. Servetka. Tą patį galima pasakyti ir apie kun. A. Šaulinską, A. Lopatą ir M. A. Pankauską. Kad kunigas čia galėtų pastoviai apsigyventi, buvo reikalinga klebonija. Klebonaujant kun. J. Kasakačiui 1906 metais čia buvo užbaigta dabartinė klebonija. Po kun. J. Kasakačio čia klebonavo kun. J. V. Inčiūra, kun. S. Struckus, kun. F. Gugis, kun. A. Šaulinskas, kun. C. Sat-

RINKTINĖS MALDAKNYGĖS

Kiekvienas lietuvis katalikas turi galimybės pasirašyti prieinama kaina. Pasinaudokite proga

RAMYBĖS ŠALTINIS. Surinko ir išleido kan. Pr. M. Juras. 544 puslapiai. Kaina \$3.00.

ATLAIDŲ ŠALTINIS. T. Kazimiero Kapucino. Stambiomis raidėmis, 574 puslapiai. Kaina \$3.75.

ŠVENTOJI VALANDA—Maldos ir Giesmės. Sutaiss kun. J. K. Mičiauskas. Tai vieną mėnesį Amerikoje išleista maldaknygė, kurioje telpa maldos ir giesmės šou gaidimais, kad žmonės gali sekti kuniga maldose ir giedoti giesmes su choru. Kaina 15c. Imant nemažiau 10 egzempliorių—10 centų.

Žymiai Nupigintos Maldaknygės

MALDU VAINIKĖLIS (originalė kaina 70 centų)..... 50

MALDU VAINIKĖLIS, juodais apdarais..... 40

Užsiskaitant kreipkitės į

"GARSO" ADMINISTRACIJA

73 E. South Street (P. O. Box 32), Wilkes-Barre, Pa.

RENGIA LABDARYBĖS FESTIVALĄ

Wyoming Klonio Lietuvių Moterų Klubas turėjo susirinkimą rugsėjo 29-tą Redington viešbučio patalpose, Wilkes-Barre. Iškilmingas raportų ir pranešimų, svarstyti metinio labdarybės festivalo reikalai, kuris įvyks pirmadienį, lapkričio 16-tą. Redington viešbučio svetainėje.

Klubietės taipgi rengia šokių pramogą, kuri įvyks spalį 13-tą minėto viešbučio patalpose. Iš savo parengimų klubietės skiria gausias aukas Jėzaus Nukryžiuoto Seserims ir kitoms religinėms, tautinėms ir kultūrinėms organizacijoms.

Mrs. J. Bajoras išdavė raportą ir šį taip vadinamos Garden Party įvykusios rugsėjo 13-tą. Nežiūrint šalto oro, pramoga visais atžvilgiais buvo sėkminga.

A. A. Mirusiems

A. a. Jonas Zakevičius (Smith), gyv. 36 Oxford St., Lee Park, mirė rugsėjo 29-tą General ligoninėje. Mirė po sunkios vidurių operacijos. Iškilmingos laidotuvių įvyks šeštadienį, spalio 3-tą, iš Plymouth Šv. Kazimiero bažnyčios St. Mary's kapinėse, Hanover Township. Velionis buvo gimęs Lietuvoje, į šią šalį atvyko 50 metų atgal ir visą laiką gyveno šioje apylinkėje. Lūdėsy paliko žmoną Rožę, sūnų Albertą, Danvers, Mass.; sūnų Aleksandrą, Ipswitch, Mass.; dukterį Elena, namieje; tris seseris ir tris anūkus.

Nuludėjęs bažnyčion, Mišias atlaikė kun. J. J. Dastikas ir kapinėse suteikė pašuktinę benedikciją.

Karštas nešė Aleksandras Regina, Walter Ruskoski, Alek. Luckas, Petras Ravinskis, Zigmantas Balaišis ir Jonas Judickas.

A. a. Tamas Pacenka, 57 metų, gyv. 28 Penn St., Kingston, mirė spalio 1-mą, palaidotas spalio 3-tą iš Šv. Marijos bažnyčios parapijos kapinėse. Laidojimu rūpinosi direktorius Šukietis. Paliko sūnų, posūnį, keturias seseris. Velionis buvo gimęs Duryea, Pa.

A. a. Natalija L u k a s, gyv. 149 Welles St., Hanover sekcija, Nanticoke, mirė spalio 3-tą Mercy ligoninėje. Palaidota trečiadienį, spalio 7-tą, iš Šv. Juozapo bažnyčios St. Mary's kapinėse, Hanover Township. Velionė buvo gimusi Lietuvoje, į šią šalį atvyko jauname amžiuje. Paliko vyrą, keturis sūnus, tris dukteris, devynis anūkus ir brolių.

PETRAS BŪTENAS ATVYKO Į BOSTONĄ

Zinomas mūsų kalbininkas Petras Būtenas rugsėjo 30 d. atvyko į Bostoną ir pradėjo dirbti Lietuvių Enciklopedijos redakcijoje. L. E. pirmojo tomo kalbą taisė lituanistas Vladas Kulbokas, drauge dirbdamas ir T. T. Jėzuitų Kolegijos bibliotekoj Bostone. Petras Būtenas bus nuolatinis Enciklopedijos praktikinės lietuvių kalbos taisytojas, rūpintis kalbos reikalais. L. E. kalbos skyrius redaguoti yra pakviesti mūsų kalbininkai dr. P. Jonikas, dr. A. Salys, dr. Pr. Skardžius.

VENGRIJOS JUOKAI

— Liaudies valdžios socialinių reformų dėka Vengrijos piliečiai skirstomi į tris klases: piliečiai kalėjime; piliečiai buvę kalėjime ir piliečiai, kurie bus kalėjime.

— Sovietiniams mokslininkams įvyko sukurti naują gyvulį, suirgiant karvę su žirafa. Naujasis padaras yra taip didelis, kad čia Vengrijoje, bet melžiamas Rusijoje.

— Komunistinė valdžia stipriai pakėlė zoologinę kultūrą. To pasekoje kiekvienas pilietis dirba, kaip asilas; su juo elgamais, kaip su šunim, gyvena, kaip kiaulė, o valgyti... palesa tiek, kiek paukštėlis.

RUDENS SEZONO VEIKIMAS

NEW HAVEN, Conn.—Atostogoms užsibaigus, visi pilni energijos stoti į rudens metų darbuote. Jau mūsų vietinio BALF skyriaus valdyba planuoja, kaip sukelti aukų dėl pasilikusių trėmtinių užsieny, kurių laukia sunki padėtis žiemos metu.

Madų Paroda ir Kortavimo Vakaras

Rengia Šv. Kazimiero moterų gilda. Įvyks spalio (October) 13, parapijos svetainėje, 8:00 valandą vakare. Čia bus malonu praleisti vakarą, taipgi pamatyti naujausias šio rudens ir ateinančios žiemos madas. Programai užsibaigus seks kavutė ir vaisės. Rengėjos nuosirdžiai kviečia visus ir visas atsilankyti ir padaryti šią pramogą sėkminga.

Apskritis Suvažiavimas

Spalio 18 d., mūsų parapijos svetainėje įvyks Moterų Sąjungos Conn. valstybės metinis kuopos atstovų suvažiavimas. Kuopos kviečiamos prisijusti atstovų ir paruošti naudingų sumanymų organizacijos gerovei.

Šv. Kazimiero Parapijos Vakarienė

Spalio 25, Kristaus Karaliaus šventėje pritaikytos pamaldos įvyks 5:00 valandą vakare. Po pamaldų įvyks parapijos vakarienė, kuri kviečiami visi parapijiečiai ir geros valios lietuviai atsilankyti ir paremti naudingą reikalą.

LRKSA PIRMOS PENNA APSKRITIES SUSIRINKIMAS

Spalio 25, 1953, 2-ą valandą po pietų Saldžiausios Jėzaus Širdies Lietuvių parapijos patalpose, New Philadelphia, Pa., įvyks beritinis LRKSA Pirmos Penna apskrities kuopų atstovų susirinkimas.

Šiame rajone gyvuojančios kuopos prašomos prisijusti nors po du atstovus, bet pageidaujama ir daugiau. Šiame susirinkime dalyvaus centro sekretorius p. V. T. Kvetkas, kuris turi daug naujų pranešimų. Taipgi kuopos turėtos paklaustumi galėsit čia pat sužinoti, kas jums yra reikalinga ir žinotina.

Prašome nepamiršt spalio 25 d. susirinkimo.

Vincas Abromaitis, pirm.
Jonas Zernauskas, sekret.

LRKSA KUOPŲ SUSIRINKIMAI

EDWARDSVILLE, Pa.—1 kuopos susirinkimas bus spalio 18-tą dieną, tuoj po sumos, Šv. Marijos parapijos svetainėje. Visi nariai ir narės, dalyvaukite.

FOREST CITY, Pa.—5-tos kuopos susirinkimas bus spalio 18-tą dieną, tuoj po sumos, Šv. Antano parapijos svetainėje.

WILKES-BARRE, Pa.—17 kuopos susirinkimas bus spalio 18-tą dieną, tuoj po sumos, Šv. Trejybės parapijos svetainėje. Visos narės-nariai, malonėkite dalyvauti.

LUZERNE, Penna.—28-tos kuopos susirinkimas bus spalio 18-tą dieną, Mockačio svetainėje. Pradžia 1 P. M.

LOS ANGELES, Cal.—42 kuopos susirinkimas bus spalio 25-tą dieną, Šv. Kazimiero parapijos svetainėje, tuoj po sumai.

SUGAR NOTCH, Pa.—46 kuopos susirinkimas bus spalio 18-tą dieną, tuoj po sumos, Šv. Petro ir Povilo parapijos svetainėje.

CAMBRIDGE, Mass.—127 kuopos susirinkimas bus spalio 18-tą dieną, tuoj po paskutinį Mišių, Šv. P. Marijos Nekalto Prasidėjimo parapijos svetainėje.

PITTSBON, Pa.—188-ėjų kuopos susirinkimas bus spalio 18-tą dieną, tuoj po sumos, Šv. Kazimiero parapijos svetainėje.

INKERMAN, Pa.—194-tos kuopos susirinkimas bus spalio 18-tą dieną, 12:30 P. M. Marcelės Lomsargienės namuose, 15 Chestnut Street.

HARTFORD, Conn.—89 kuopos susirinkimas bus spalio 25-tą dieną, Lietuvių Šv. Trejybės parapijos svetainėje (po bažnyčia), 53 Capitol Ave.

DETROIT, Mich.—771-mos kuopos susirinkimas bus spalio 25-tą dieną, tuoj po pirmųjų Mišių, Dievo Apvaizdos parapijos svetainėje, Schaefer ir Grand River.

KLAUSIMAI DEL IMIGRACIJOS IR NATURALIZACIJOS

Klausimas.—Ka tik į Amerikos Jung. Valstybes gavęs lankytųjo vizą atvyko mano 19 metų brolis. Ar privales atlikti karinę prievolę Jung. Amerikos Valstybių kariuomenėje, jeigu jis pasišiks šiam krašte kaip mano svečias ilgiau nei 1 metus?

Atsakymas.—Pagal 1952 metų Visuotinio Karinio Parengimo Akta, visi vyrai sulaukę 18 metų iki 26 privalo registruotis vietinėse pašaukimo įstaigose, bet tik piliečiai ir priimtieji pastoviam apsigyvenimui galės būti iškviesti apmokymui. Jūsų brolis, kaip lankytųjo teisėmis atvykęs svetimšalis, bus paskirtas į specialią kategoriją 4-C, ką reiškia "svetimšalių registracija". Tačiau jei jis pasiliks šiame krašte ilgiau nei metus, jūsų brolis bus iš naujo perregistruotas ir paskirtas į atitinkamą pašaukimų grupę, jei jis prieš tai nebus padavęs specialų prašymą vietinei šaukimo įstaigai, taip vadinamą "Application by Alien for Relief from Training and Service in the Armed Forces". Prašymą patenkinus, jis nebus kviečiamas karinei tarnybai, bet taip pat jis niekad negalės gauti Amerikos pilietybės ir niekad negalės išvažiuoti iš šio krašto būdamas tikras, kad jis bus vėl į jį įleistas.

Klausimas.—Aš pamečiau savo "Alien Registration Card". Nenašiu patyriau, kad šią kortelę reikia visa laiką nešiotis su savimi. Ar tai tiesa, ir jei taip, kur aš galėčiau gauti naują kortelę?

Atsakymas.—Pagal naująjį Imigracijos ir Tautybių Akta visi svetimtaučiai sulaukę daugiau kaip 18 metų privalo visa laiką prieš save turėti savo tapatybės dokumentus. Naują kortelę gali gauti artimiausioje Imigracijos ir Naturalizacijos įstaigoje, kur privaloma užpildyti formą "Application for an Alien Registration Card", patvirtinant, kad senoji kortelė buvo pamesta. Užpildę aplikaciją ir grąžinęs ją įstaigai kartu su \$5.00 pabauda, jūs gausite naują kortelę. Pagaudautina, kad kur nors pasizymėtumėte savo registracijos numerį, kas pakartotino pametimo at-

veju paskubintų naujos kortelės gavimą.

Klausimas.—Prieš keturius metus prieš imigruojant į šį kraštą aš ir mano vyras Amerikos konsulate turėjome patiekti savo pirštų nuospaudas, tačiau mūsų 10 metų sūnui tada nereikėjo. Dabar kažkas pastebėjo, jog ir sūnus turi būti atlikęs šią ceremoniją. Ar tai teisybė?

Atsakymas.—Naujasis Imigracijos ir Tautybių Įstatymas reikalauja, kad visi svetimšaliai nepilnamečiai, sulaukę 14 metų, privalo būti užregistruoti ir nuospauduoti. Todėl, jūsų sūnui sukakus 14 metų—nedaugiau kaip 30 dienų po jo gimtadienio jis privalo su juo nuvykti į artimiausią Imigracijos ir Naturalizacijos įstaigą ir jį užregistruoti bei duoti jo pirštų nuospaudas. Jei Imigracijos ir Naturalizacijos įstaiga yra pertoli, šie formalumai gali būti atlikti artimiausioje pašto įstaigoje. Jei jūsų sūnus yra vyresnis kaip 14 metų, šį reikalavimą turi įvykdyti tuoj pat.

Klausimas.—Mano dėdė ir teta Europoje prašo pagelbėti jiems atvykti į Jungtines Valstybes. Teko patirti, kad pagal naująjį Imigracijos ir Naturalizacijos įstatymą jie turi kvotos pirmenybę. Ar tai tiesa, ir jei taip, kokius dokumentus turiu jiems parūpinti?

Atsakymas.—Nelaimi, jūs buvote klaidingai painformuotas. Įstatymas leidžia keturias rūšis pirmenybių. Pirmą: profesionalams svetimšaliams, kurių darbas Valstybės Prokuroro nuomone, būtų naudingas JAV. Antra: Amerikos piliečių tėvams ir trečia: JAV priimtų svetimšalių vyrams arba žmonoms, bei vaikams. Šalyginė pirmenybė duodama ir Amerikos piliečių broliams ir seserims bei vaikams, kurie yra vyresni kaip 21 metai amžiaus. Dėdės ir tetos, ar tai JAV piliečių ar teisėtai įvažiavusių nėra įtraukti į jokią pirmenybės grupę ir todėl turi imigruoti normalia tvarka.

1953 METŲ PABĖGĖLIŲ PAGELBOS AKTAS

Prezidentui pasirašius rugpiučio 7 d., 1953 m., Pabėgėlių Pagelbos Aktas, leidžias į šį kraštą priimti papildomai 214,000 specialių non-kvota imigrantų šalia reguliarių kvotos imigrantų, tapo įstatymu ir šiuo metu yra rūpestingiausiai studijuojamas asmenų, kurie turės jį prarasti.

Pabėgėlių Pagelbos Akte bėgėliu (refugee) vadinamas asmuo, kuris šiuo metu randasi teritorijoje arba teritorijoje, kuri nėra nei komunistų valdoma nei kontroliuojama, kuris pabėgo iš baimės persekiojimo, visuotinio šaukimo ar karinių operacijų išdavijoje ir neturi galimybės į savo gyvenamąją vietą sugrįžti, kuris nebuvo pastoviai perkeldintas ir apgyvendintas ir kuris yra reikalingas skubios pagelbos prasi-vesti ir perkelti.

"Pabėgėliu"—excapes—yra vadinamas asmuo, kuris pabėgo bijodamas persekiojimo dėl savo rasės, religijos ar politinio nusistatymo, pabėgo iš Sovietų Sąjungos ar kitos komunistų kontroliuojamos, dominuojamos ar okupuotos teritorijos Europoje ir neturi galimybės atgal į savo gyvenamąją vietą sugrįžti.

Naujasis Aktas taip pat suteikia papildomai 4,000 specialių non-immigrantinių vizų našlaičiams jaunesniems kaip 10 metų amžiaus, kurie buvo JAV piliečių adoptuoti.

Likusieji 5,000 Akte minimi asmenys yra svetimtaučiai (aliens) teisėtai atvykę į šį kraštą, bet ne kaip imigrantai, dar prieš 1953 metų liepos 1 dieną. Jie gali prašyti, kad jų status būtų pakeistas ne vėliau vienimėms metams aktui įsigaliojus. Jie turi įrodyti, kad po jų atvykimo dėl taip susidėjusių priežasčių jie negali sugrįžti į savo gimtąjį kraštą, baimindamiesi dėl persekiojimo ar galimo persekiojimo.

Kiti svarbesni Pabėgėlių Akto bruožai yra:

Aktu leidžiamos vizos nebus išduodamos po 1956 metų gruodžio 31 dienos.

Prašantieji vizas pagal šį aktą privalo būti kviečiami JAV piliečio arba piliečių ir privalo patiekti užtikrinimus iš savo kvietėjų, liudijančių, jog jie gaus darbą, neišstumdami iš jo kito asmens. Kvietėjas už šį liudymą bus pinai atsakomingas (ši sąlyga netaikoma vykstantiems pas savo gimines, jei turima liudymas, jog jie netaps visuomenės našta).

Viza negalės būti išduodama asmenims, negalintiems patiekti

JAV konsulatui tebegaliojančius jo gyvenamo krašto dokumentus, kuriais remiantis jis galėtų būti į šį kraštą sugrąžintas.

Akte yra įtraukti kaikurie saugumo nuostatai paimti iš Imigracijos ir Tautybių Akto ir yra kiti kontrolės nuostatai. Aktas reikalauja jog vizos prašytojo charakteris, reputacija, protinis ir fizinis stovis būtų pagrindiniai atitinkamus dokumentus. Aktas primygtinai draudžia į JAV įleisti asmeni, kurio gyvenimo nors paskutiniai du metai sukėlia kokių neišikimus.

Pirmenybė bus suteikiama profesionalams ir JAV piliečių bei teisėtų rezidentų giminėms.

Common Council

DOVANOS LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJAI

Zinomi Newark, N. J. lietuviai V. Ambrozevičius-Ambrose, P. Kurtnaitis, Albinas ir Kazys Trečiokai per P. Būteną atsinešė L. E. redakcijai didelę ir orangišką dovaną—111 knygų. Jų tarpe yra senų ir turėtų lietuviškų leidinių, yra istorijos veikalų lietuvių ir kt. kalbomis, keletas albumų, pluoštas senesnių ir naujesnių Lietuvos žemėlapių.

L. E. redakcija mielėmis tautiečiams reikią viešą nuosirdžią padėką ir už visas tas knygas, ir už tą bendradarbiavimą su L. E. redakcija. Jų atsiųstos knygos padės surinkti ir atžymėti visą eilę lietuviškojo gyvenimo faktų.

Zinoma, L. E. redakcija bus nuosirdžiai dėkinga kiekvienam lietuviui, kuris paseks gerb. Ambrozevičiaus-Ambrose, Kurtnaitinaičio ir Trečiokų pavyzdžiu. Laikui bėgant L. E. redakcijai susidarys nemaža biblioteka, kuri galės būti perleista vienai ar kiti lietuvių mokslo įstaigai. L. E. redakcijai pravers įvairūs mokslo ir meno leidiniai ne tik lietuvių, bet ir kt. kalbomis.

St. S.

—Clevelande steigiamas lietuvių scenos mėgėjų teatras. Mėno vadovu pakviestas veiklus organizatorius Petras Maželis.

Visi įsigykite ką tik išleista žinomo rašytojo Stasiaus Būdavo apysaką VARPAI SKAMBA

Galima gauti "GARSO" ADMINISTRACIJOJE, P. O. Box 32 (73 E. South St.), Wilkes-Barre, Pa. Kaina \$2.50.

BANKINIAI REIKALAI

Lietuvių Banke atsilankant, galima daug reikalų atlikti ir sutaupyti laiką ir ilgas keliones. Galima padaryti taupymai per laiškus. Paskolos dėl pirkimo, pagerinimo arba taisyto namų; Money Order čekiai; galima užsimokėti už telefoną, gasą, elektrą ir kitokias bilas; įsigyti keliaujantiems čekius.

Čia galima pirkti Jungtinių Valstybių taupymo bonus.

Čia už taupymus moka 2 1/2%. Taupymai po Federal Insurance Corporation globa, kiekvienos knygtutės iki \$10,000.00 valdžios saugumas užtikrintas.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

6712 SUPERIOR AVENUE
CLEVELAND, OHIO
HE. 1-2498

